

ACO, MOVIMENT D'ACCIÓ CATÒLICA

PART I

BREU HISTÒRIA DE L'ACCIÓ CATÒLICA I LA SEVA RELACIÓ AMB L'ACO

Jordi Espí
Consiliari General

El motiu d'aquest article es troba en la reflexió feta darrerament en el Consell General d'ACO, en què s'ha vist la necessitat que ACO aprofundeixi permanentment en la seva identitat de moviment d'Acció Catòlica. El treball de la prioritat d'aquest curs ens hi pot ajudar. En aquest sentit se m'ha demanat que com a consiliari general fes una aportació a *El Butlletí* que donés elements per fer aquesta reflexió. Posant fil a l'agulla, han sortit dos temes principals referents a aquesta identitat. El primer dels temes seria veure quina ha estat la història general de l'Acció Catòlica i quina ha estat la relació de l'ACO de Catalunya i les Balears amb l'estructura de l'Acció Catòlica, analitzant els motius pels quals aquesta relació ha estat possible o difícil. El segon seria l'anàlisi del contingut de les quatre notes amb les quals el Concili Vaticà II va definir l'Acció Catòlica i veure l'aplicació al nostre moviment. En aquest dossier

em centraré en el primer dels temes, i en un altre, en el segon.

Per elaborar aquest tema he consultat el material bibliogràfic següent: en primer lloc, el llibre de Joan Bada i Oleguer Bellavista *ACO 50 anys de militància obrera i cristiana*, publicat amb motiu del 50è aniversari de l'ACO; en segon lloc, el llibre fet per la Coordinadora Catalana de Pastoral Obrera i titulat *Església i món obrer a Catalunya* (1990); en tercer lloc, l'aportació feta per Salvador Pié sobre *La identitat i missió del consiliari avui* en el marc de les XI Jornades de Consiliaris del CCME (Eines de Formació n. 6, 2002); finalment, les conegudes històries de la JOC a Catalunya, la de Josep Castaño (1974), *Memòries sobre la JOC a Catalunya 1932-1970*, i la de Francisco Martínez Hoyos (2000), *La JOC a Catalunya. Els senyals d'una església del demà (1947-1975)*.

Breu història de l'Acció Catòlica i la seva relació amb l'ACO

Per entendre què és l'Acció Catòlica i quina és la seva missió, no hi ha res millor que contemplar l'evolució que ha fet al llarg de la seva breu i agitada història.

Els orígens

Els antecedents del que després va ser l'Acció Catòlica els trobem a mitjan segle XIX quan es fan els primers intents d'organitzar l'acció confessional dels laics, en un moment que l'Església constata l'allunyament de les classes populars. En concret a Espanya després dels esdeveniments revolucionaris de 1868, que tenen un important component anticlerical. La reacció a aquesta situació és una actitud defensiva amb què es vol mantenir la unitat catòlica i defensar la llibertat de l'Església, utilitzant tots els mitjans compatibles amb les lleis i la moral catòlica. Aquesta organització, dirigida pels bisbes diocesans, parteix d'una Junta Superior, amb seu a Madrid, que es va ramificant fins a arribar a les parròquies. Durant aquesta etapa la denominació Acció Catòlica fa referència tant a l'apostolat general dels laics, com a les esmentades associacions de laics.

L'any 1922 el papa Pius XI crea l'Acció Catòlica amb un primer Estatut que la defineix com a

participació dels laics en l'apostolat jeràrquic. Pius XI fonamenta aquesta decisió en la col·laboració dels fidels en la missió de l'Església primitiva, tal i com està suficientment testimoniada en el llibre dels Fets dels Apòstols i en les cartes de Pau.

A Espanya, l'Acció Catòlica es crea l'any

1925. En aquesta primera etapa, l'Església a Espanya, com s'ha dit, està tancada en ella mateixa i amb una clara actitud defensiva, sobretot a partir de la proclamació de la II República; en aquest context, es vol unir tots els cristians i cristianes per defensar els drets de l'Església. Aviat, però, es donarà una evolució vers l'Acció Catòlica especialitzada impulsada des de Bèlgica per J. Cardijn, que es fonamenta en les conegudes tres veritats i que aplicant el mètode de la revisió de vida li donarà una força particular. Les veritats de Cardijn són les següents:

Veritat de fe (tesi): cada jove treballador és una persona humana digna de respecte i un fill de Déu com qualsevol altre home, objecte d'estimació del Pare, de la redempció del Crist i de la inspiració de l'Esperit Sant.

Veritat d'experiència (antítesi): les condicions materials i morals en què viuen la gran majoria dels joves treballadors són una flagrant contradicció de la seva dignitat de persones humanes i de la seva vocació de fills de Déu.

Veritat de mètode (síntesi): només els joves treballadors mateixos poden superar la situació d'aixafament i d'embrutiment organitzant-se i fent un esforç col·lectiu; tant la Societat com l'Església tenen el deure de crear l'ambient necessari perquè ells descobreixin la seva dignitat de persones i el seu destí de fills de Déu.

República i guerra civil

A Catalunya l'any 1931 Albert Bonet promou la Federació de Joves Cristians de Catalunya, en la qual estarà integrada la JOC com a Subfederació Obrera. La prioritat de la Federació era fomentar el sentit cristià entre els joves amb un fort component educatiu i amb la consciència que s'havia d'arrelar als diversos medis (obers, estudiants, rurals...). En el temps de la República, l'Església té una mala imatge entre els treballadors i treballadores, i això va dificultar el creixement de la JOC en aquest medi. Malgrat tot, la JOC amb tota la Federació va anar contracorrent dins de l'Església del moment, tot i que es tractava d'un nucli molt minoritari i que no va tenir temps de desenvolupar-se.

Mai es podrà subratllar prou els efectes devastadors que va tenir la Guerra Civil (1936-39) pel que fa a la convivència entre diverses mane-

res de pensar i de plantejar-se la fe i la vida. La identificació de tots els cristians amb els militars sublevats va originar una dura persecució religiosa que va comportar la pèrdua de moltes vides, que s'han d'afegir a les pèrdues en el front de guerra.

El final de la guerra, però, no va portar la pau, sinó la victòria. El bàndol vencedor va marcar les directrius del renaixement religiós d'Espanya. L'exili, per a aquells cristians i cristianes que havien col·laborat amb la República o que no legitimaven el règim sorgit de la guerra, com el cardenal de Tarragona Vidal i Barraquer, i en alguns casos la mort, com és el cas de Manuel Carrasco i Formiguera i d'un bon nombre de capellans bascos. Es va prohibir el català en les homilies i en el catecisme; es van suspendre totes les associacions genuïnament catalanes, entre elles la Federació de Joves Cristians de Catalunya i la JOC. S'havia d'anar a l'organització única de l'Acció Catòlica per a tot Espanya.

L'Acció Catòlica del Nacionalcatolicisme

A l'Estat espanyol és l'etapa del Nacionalcatolicisme, l'Església defineix la sublevació militar com a cruzada i s'identifica amb els objectius del règim de Franco. L'Acció Catòlica tindrà un paper important en la presència multitudinària de laics en tots els actes civils i religiosos per tal de manifestar l'autoritat i la força institucional de l'Església. L'arrelament parroquial d'aquesta Acció Catòlica farà possible l'organització d'aquests esdeveniments.

D'altra banda, la formació consistirà en uns continguts doctrinals que prescindiran del context històric i de l'experiència vital dels seus membres, i el testimoni personal serà vist com a innecessari. Aquests trets marcaran l'estil de l'Acció Catòlica General del qual es voldran distanciar els Moviments Especialitzats.

La principal missió d'aquesta Acció Catòlica General serà recristianitzar la societat, des d'un estricte control de la jerarquia i amb el ple suport de l'autoritat civil. La postura davant dels treballadors i treballadores venia molt marcada per aquesta mentalitat: es volia recristianitzar el món obrer des de fora, es vol atendre les precarietats, però sense analitzar-ne les causes, el compromís és merament assistencial.

A final de la dècada dels quaranta comença

un procés que portarà en l'àmbit estatal al naixement de la HOAC l'any 1946 i de la JOC l'any 1947. Posteriorment, aniran apareixent els altres moviments especialitzats en els medis universitari i rural. Aquests moviments intentaràn donar resposta a la voluntat de l'Església d'actuar en el terreny social, en la línia de la incipient doctrina social de l'Església que defensa una millor distribució de la riquesa, i la promoció social dels obrers... En aquest moment també hi haurà la voluntat per part de la jerarquia que aquests moviments, sobretot la HOAC, siguin la base futura de sindicats i partits democratacristians.

Evolució a Catalunya. Naixement de l'ACO

A Catalunya, la JOC creixerà emparada per l'OCPD (Orientació Catòlica i Professional del Dependent), creada l'any 1946 a partir d'antics fejecistes. Amb el Concordat de la Santa Seu de 1953 hi ha una sensació d'una certa obertura i comença una lleu crítica dins el règim, que prové de cercles catòlics, i rebrota un catolicisme social; l'Institut Catòlic d'Estudis Socials es funda a Barcelona l'any 1951.

Segons constata la Coordinadora Catalana de Pastoral Obrera, en aquesta etapa hi ha una evolució que es va donant a partir d'aquest moment: "a la JOC s'hi adhereixen nous consiliaris, militants autènticament obrers es converteixen en uns grans dirigents; neixen altres moviments especialitzats com la JARC, la JEC, la JIC...; s'arriba a entrar en el món dels immigrants...; es promou, en tots aquests moviments, una fe no dissociada de la vida, l'opció lliure i personal, la vivèn-

cia comunitària” (p. 71-72). El mètode de la Revisió de Vida origina una opció teològica que porta a l'encarnació en el medi per anunciar i alliberar, una opció metodològica que és la formació per l'acció que partint de l'anàlisi de la realitat, la contrasta amb l'Evangelí, i el porta a una acció transformadora. Per altra banda es promou la conscienciació social, sindical i política, i s'arriba a conclusions cada vegada més crítiques envers el règim dictatorial i envers l'Església que li dona suport.

A començament dels anys cinquanta, militants que finalitzen l'etapa a la JOC es plantegen la continuïtat. La possibilitat d'entrar a formar part de la HOAC no es veu clara ja que aquesta s'estructura en branques ?homes i dones? i no accepta la possibilitat que els dos membres del matrimoni es trobin en el mateix grup; a més la formació a l'HOAC parteix d'uns Plans Cíclics de formació i no tant del mètode de la Revisió de Vida; i, finalment, no agradava la possibilitat de la creació de partits i sindicats confessionals, sinó que es volia que el compromís temporal passés per la diversitat d'opcions que vivien els militants.

Per aquests motius, es planteja la possibilitat d'importar l'ACO apareguda feia poc a França (1951) i a Suïssa (1952), amb l'acompanyament i l'aval del capellà suís Albert Maréchal. Així, neix l'ACO a Barcelona l'any 1953. Des de l'inici es voldrà donar relleu al compromís temporal, entès, com diu Joan Bada, com “la participació activa en una organització temporal amb la intenció de treballar per la promoció col·lectiva del món obrer” (p.30).

Potser, per aquest motiu, l'ACO nascuda a Barcelona no té cap interès ni possibilitat d'entrar a formar part de l'estructura de l'Acció Catòlica espanyola. En primer lloc, perquè el terme Acció Catòlica s'associa a l'organització que prepara actes multitudinaris per al règim. En segon lloc, perquè l'HOAC ha estat reconegut com a l'únic moviment adult especialitzat en el món obrer en l'àmbit de tot l'Estat espanyol. En tercer lloc, perquè en els seus primers trenta anys l'ACO serà un moviment arrelat únicament a la diòcesi de Barcelona.

Amb tot cal valorar i agrair el paper que va tenir l'HOAC en la formació d'una militància obrera en el conjunt d'Espanya, i que va ser una refe-

rència permanent tant per als altres moviments de l'Acció Catòlica com per al conjunt de l'Església.

El Concili Vaticà II

Un esdeveniment clau del segle xx va ser la convocatòria pel papa Joan XXIII del Concili Vaticà II (1962-65), que pretenia fer una posada al dia de la identitat i missió de l'Església. Les Constitucions i Decrets aprovats en aquest Concili marcaran el camí de la nostra Església en el futur.

En la *Constitució dogmàtica sobre l'Església* es planteja teològicament el concepte de Poble de Déu, que vol expressar la igualtat fonamental de tots els batejats. En el capítol dels laics es definirà l'estatut propi d'aquests; aquí els laics seran definits com els fidels cristians, incorporats a Crist pel baptisme, constituïts com a Poble de Déu i que realitzen la missió de tot el poble cristià en l'Església i en el món (n. 31).

El *Decret sobre l'apostolat dels laics* defineix la necessitat d'un apostolat propi i diferenciat dels laics. Per a nosaltres tindrà una importància especial el capítol IV, “Les diverses formes d'apostolat”, perquè aquí es donarà un relleu especial a l'Acció Catòlica que serà definida per la coexistència i suma de les notes següents:

- a) L'objectiu immediat de les dites organitzacions és el fi apostòlic de l'Església, que és el de l'evangelització i de la santificació dels homes i de les dones, i el de la formació cristiana de llur consciència perquè puguin impregnar de

l'esperit de l'Evangelí les diverses comunitats i els diversos ambients;

- b) Col·laborant amb la jerarquia de la manera que els és pròpia, els laics aporten la seva ex-

periència i assumeixen la responsabilitat en la direcció d'aquestes organitzacions, en l'avaluació de les circumstàncies en què s'ha de realitzar l'activitat pastoral de l'Església i en l'elaboració i l'aplicació del pla d'activitats;

c) Els laics actuen units a tall de cos orgànic, perquè sigui més ben significada la comunitat de l'Església i l'apostolat resulti més eficaç;

d) Tant si s'ofereixen espontàniament com si són convidats a l'actuació i a la col·laboració directa amb l'apostolat jeràrquic, actuen sota la superior direcció de la mateixa jerarquia, la qual pot sancionar aquesta col·laboració fins i tot per mitjà d'un mandat explícit.

Aquestes notes, d'una banda, permetran en el futur diferenciar els moviments d'Acció catòlica dels que no ho són, i de l'altra, recordaran als moviments d'Acció catòlica quins han de ser els seus trets distintius davant l'Església i la societat.

Finalment, a la *Constitució pastoral sobre l'Església en el món contemporani* es feia una defensa de la dignitat de la persona humana i es definia una forma de presència de l'Església en el món que entrava de ple en conflicte amb el sistema de nacionalcatolicisme vigent a Espanya i amb la connivència de la jerarquia amb la dictadura; alhora, que legitimava del tot el compromís temporal defensat pels moviments especialitzats. Altres documents com la *Declaració sobre la llibertat religiosa* també entraven en contradicció amb el règim franquista.

La crisi de l'Acció Catòlica

A Espanya, a començament dels anys 60 va començar un procés que provocaria la crisi i el desmantellament dels moviments juvenils d'Acció Catòlica.

Els antecedents de la crisi els trobem el maig de 1962 quan les comissions nacionals de la JOC i la HOAC, tant les branques masculines com les femenines, fan una declaració conjunta a la llum de la fe, *Ante los conflictos laborales de Asturias*, sobre els problemes obrers a les mines d'aquella zona. Declaració que és interceptada per la policia que la considera un delictes. La policia ho comunica a les autoritats eclesiàstiques, que intervenen per evitar la difusió d'aquest comunicat i suspensen el ministeri del consiliari nacional de la JOC, Ramon Torrella.

L'any 1965 es realitza una Assemblea de la Joventut, promoguda per tots els moviments de joves. La motivació és posar en pràctica el Concili Vaticà II, sobretot en els aspectes referents a la missió de l'Església en el món. En sortirà un manifest molt crític amb la situació social de la joventut, que incomoda les autoritats civils i eclesiàstiques, les quals començaran a parlar "*de excesivos temporalismos*".

Aquest conflicte tenia l'arrel en la concepció que molts bisbes tenien de l'Acció Catòlica com a mà allargada de la jerarquia, que portava implícita la pretensió de la submissió del laïcat a les seves directrius. D'altra banda, cada cop més, els bisbes tenien la preocupació que els moviments d'Acció Catòlica esdevinguessin plataformes d'oposició al règim franquista. Per a ells, l'Acció Catòlica s'havia de limitar a l'apostolat, i una altra cosa era fer política, cosa del tot inacceptable.

Per la seva part, els moviments es trobaran condicionats per la situació política de manca de llibertats que demana una resposta, avalada pels ensenyaments del Vaticà II, i per l'escàndol de veure com globalment la jerarquia viu en la connivència amb el règim i s'aprofita dels privilegis que dóna aquesta situació.

Seguint les directrius del Concili Vaticà II, del 26 de febrer al 4 de març del 1966 es reuneixen tots els bisbes d'Espanya i constitueixen la Conferència Episcopal, i dins d'aquesta la Comissió Episcopal d'Apostolat Seglar (CEAS).

Unes setmanes després, del 9 al 12 de juny de 1966 es realitzen les VII Jornades Nacionals d'Acció Catòlica, al Valle de los Caídos. La crisi esclata quan Mons. Morcillo, que ha estat posat al front de la direcció d'Acció Catòlica, comunica la desaprovació de les conclusions d'aquestes Jornades i que suspèn totes les reunions nacionals a l'espera de les normes que sortiran de la plenària de l'episcopat. El setembre de 1966 es produirà el cessament de sis consiliaris nacionals, i l'abril de 1967 la dimissió de presidents i dirigents nacionals.

L'octubre de 1967 a Roma se celebra el III Congrés Mundial d'Apostolat Seglar, que comptarà amb la delegació oficial d'Espanya que exclou els dirigents dels moviments especialitzats; però es trobaran amb la sorpresa que tots els moviments internacionals elegiran entre els seus delegats laics espanyols exclosos per la jerarquia.

El novembre de 1967 es realitza una assemblea plenària de la Conferència Episcopal sobre l'Apostolat Seglar, en la qual s'aproven uns nous Estatuts. Aquests reconeixen l'aportació dels Moviments Especialitzats, però alhora volen potenciar l'Acció Catòlica General -que en el context semblava que era una alternativa als Moviments Especialitzats- i accentuaven el caràcter diocesà de l'Acció Catòlica que passava a dependre directament de cada bisbe diocesà, bloquejant així les estructures nacionals dels Moviments.

La conseqüència de tota aquesta situació va ser el desmantellament dels Moviments Especialitzats que va viure la pèrdua de molts militants. D'altra banda, l'Acció catòlica General tampoc va créixer com s'esperava ni en joves, ni en adults. A més, aquesta va ser qüestionada pel fet de ser més afavorida per l'episcopat i per fer una versió aigualida de les reformes esperades després del Concili. Es veia com una Acció Catòlica arrelada a la Parròquia, que posava l'accent en la formació de la consciència i que tenia una estricta obediència a les orientacions de la jerarquia.

L'evolució viscuda a Catalunya

L'actitud de l'episcopat a Catalunya, sobretot a Barcelona, Lleida i Vic, on hi ha més presència de moviments especialitzats, és la de donar suport a la realitat que tenen a les seves diòcesis i la de mantenir una certa tolerància. Tot i que això no evitaria que la crisi també afectés de ple la militància de base dels moviments. Pel que fa a l'ACO, la crisi no l'havia afectat directament en no formar part de l'estructura de l'Acció Catòlica espanyola.

El 1967, el bisbe de Barcelona, Marcelo González, crea la Vicaria del món obrer, que fou encarregada a Joan Carrera; el treball d'aquesta Vicaria va aconseguir que es respectés la situació de la JOC i l'HOAC, i que l'ACO (amb l'aprovació dels seus estatuts) entrés formalment com a membre a la Pastoral Obrera de Barcelona.

Aquesta situació de relativa tranquil·litat va permetre fer un treball de revisió i reflexió a les petites realitats que havien quedat. Va permetre veure la influència dels factors polítics, ideològics, eclesials que havien influït en l'actitud dels moviments; així com adonar-se dels efectes d'una acció que no havia estat suficientment revisada, aprofundida i coordinada.

Es donarà un nou context social i polític al final de la dictadura i durant la transició a la democràcia que clarificarà la situació. El fet que els sindicats i els partits polítics puguin actuar en la legalitat, i no hagin de refugiar-se a les esglésies, alliberarà els moviments d'aquesta responsabilitat. Això farà que es valori la perspectiva evangelitzadora com a constitutiva d'aquests moviments que començaran de nou al llarg de la dècada dels setanta, sobretot entre els joves i els infants: MUEC, JARC, JOC, JOBAC, MIJAC. Els moviments d'adults GOAC i ACO, que han estat menys tocats per la crisi, però que han sofert un fort estancament, es renoven lentament, obrint les portes a militants més joves, sorgits o no dels moviments juvenils.

Un factor important que apareix amb la Transició és la reivindicació d'un Estatut d'autonomia per Catalunya, que subratllarà la identitat catalana dels moviments especialitzats. Això portarà a una manca d'entesa amb els moviments referents estatals, que ho interpretaran com una qüestió política, i provocarà una desvinculació efectiva de les estructures estatals de la majoria d'aquests moviments, amb l'excepció de l'HOAC i de la JOC.

En un segon moment, els moviments presents a les diòcesis de les Illes Balears, voldran coordinar-se amb les de Catalunya, obrint a una identitat catalano-balear. L'any 1982, naixerà l'ACO de Mallorca.

La necessitat de coordinació dels moviments especialitzats a Catalunya i les Balears es donarà a un doble nivell:

1) El 8 de juny de 1983 es crea el Consell Català de Moviments Especialitzats (CCME) que pretenia compartir les realitats dels moviments infantils i juvenils d'Acció Catòlica.

2) A finals del 1988 es constitueix el Secretariat de Delegacions de Pastoral Obrera de Catalunya, que és el fruit del treball de molts anys de les diverses delegacions diocesanes i de la voluntat d'anar coordinant el treball d'aquestes delegacions. L'ACO ha estat sempre present en tot aquest treball.

Alhora també s'ha de valorar la coordinació internacional en la qual l'ACO sempre ha participat des del moment que en el Congrés de Roma (1961) es va plantejar la possibilitat de crear el Moviment Mundial de Treballadors Cristians

(MMTC); en Miquel Juncadella, militant d'ACO, hi va participar com a membre promotor. Com diu Joan Bada, "el MMTC acabà sent un moviment internacional de relació i coordinació entre els grups de treballadores i treballadors que en els seus països respectius organitzaven una acció apostòlica i social dirigida a les masses obreres i populars; com a tal moviment no intervingué en el camp polític ni sindical, però sí que animà i potencià la presència de persones compromeses en aquests àmbits" (p.35). L'ACO també serà membre actiu de la coordinació europea del Moviment de Treballadors Cristians d'Europa (MTCE).

Els darrers documents de l'Església relacionats amb l'Acció Catòlica

Hi ha dos documents de l'Església que cal tenir en compte: l'exhortació apostòlica de Joan Pau II *Christifideles Laici* (1988), que és fruit del Sínode de Bisbes de 1987, que tractava sobre la vocació i missió dels laics en l'Església i en el món, i el document de la Conferència Episcopal Espanyola *Cristians laics, Església en el món* (1991). En aquests documents es constata l'aparició de nous moviments amb un estil diferent dels de l'Acció Catòlica, però es continua valorant la singularitat associativa d'aquesta darrera.

En concret en *Christifideles Laici* es diu que "entre les diverses formes apostòliques dels laics que tenen particular relació amb la jerarquia, els pares sinodals han recordat explícitament diversos moviments i associacions d'Acció Catòlica, en els quals els laics s'associen lliurement i d'una manera orgànica i estable, sota l'impuls de l'Esperit Sant, en comunió amb el bisbe i els preve-

res, a fi de servir fidelment i activament, de la manera pròpia a llur vocació i amb un mètode particular, a l'increment de tota la comunitat cristiana, als projectes pastorals i a l'animació evangèlica de tots els àmbits de la vida" (n. 31).

Per la seva banda, el document de la Conferència Episcopal Espanyola fent al·lusió a la referència explícita de l'Acció Catòlica diu que "aquesta particular referència concreta no ha d'estranyar, ja que l'Acció Catòlica, d'acord amb la doctrina de les quatre notes, no és una associació més, sinó que en les seves diverses realitzacions té la vocació de manifestar la forma habitual apostòlica dels *laics de la diòcesi*, com un organisme que articula els laics d'una manera estable i associada en el dinamisme de la pastoral diocesana". Salvador Pié comentant aquesta expressió "els laics de la diòcesi" afirma que el caràcter propi de l'Acció Catòlica no és conseqüència de cap privilegi, sinó que sorgeix de la necessitat d'assegurar aquelles formes de servei que fan que l'Església sigui missionera.

Les Bases i els Estatuts de la Nueva Acción Católica Española de 1993

La importància que tenen aquests dos documents està en el fet que volen respondre a l'actual situació de l'Església. Una característica singular d'aquesta etapa ha estat l'aparició dels anomenats "Nous moviments" amb unes característiques diferenciades de l'Acció Catòlica, en el sentit que tenen una estructura interna molt jerarquitzada entorn de la figura del líder o fundador, i que manifesten una adhesió incondicional a la figura del bisbe de Roma, passant per sobre sovint de la vinculació amb els bisbes diocesans. En aquest sentit, un moviment d'Acció Catòlica serà sempre una garantia per al bisbe diocesà de poder comptar amb uns laics que tenen una identitat eclesial de la qual el mateix bisbe és el principal responsable.

A la LX Assemblea Plenària de la Conferència Episcopal Espanyola celebrada a Madrid el novembre de 1993 es van aprovar les bases generals de l'Acció Catòlica Espanyola i els estatuts de la Federación de Movimientos de la Acción Católica. Les Bases volen ser l'ideari d'aquesta "nova" Acció Catòlica; i els Estatuts hi donaran una estructura jurídica.

A partir de l'afirmació que cap moviment per ell mateix és l'Acció Catòlica, es conclou que la unitat de tots els Moviments d'Acció Catòlica General i Especialitzada són l'Acció Catòlica. L'Acció Catòlica General ha de donar resposta a la pastoral general de l'Església i ha d'ajudar la parròquia a passar d'una pastoral de cristiandat a una pastoral de missió; ha d'estar al servei de la necessària renovació de les parròquies de cara que aquestes siguin evangelitzadores i estiguin integrades per militants cristians. L'Acció Catòlica Especialitzada es continua caracteritzant per la seva presència en el medi i potencia l'evangelització en diversos medis determinats.

Aquesta nova situació tindrà una sèrie de conseqüències molt importants, com la creació de diversos Consells (o Federacions de Moviments) d'Acció Catòlica a diverses diòcesis de Catalunya, del qual entraran a formar part els moviments especialitzats de joves i d'adults ja existents, es voldran iniciar els moviments generals d'adults i joves, i el MIJAC acabarà definint-se com a moviment general d'infants. L'aportació interessant és que per primera vegada els moviments infantils, juvenils i adults tindran un espai comú de reflexió i de treball a nivell diocesà. La funció d'aquests Consells serà relacionar els moviments, promoure l'Acció Catòlica a totes les parròquies, estudiar els problemes de la societat, encoratjar la dimensió evangelitzadora de la diòcesi, etc. La importància per a l'ACO és que participarà d'una forma activa d'aquests Consells, que seran un espai d'enriquiment i de relació; tot i que, es valora que sovint s'ha donat un pes excessiu als temes de tipus formatiu en detriment d'una coordinació més eficaç dels moviments que ajudi a respondre els reptes de la situació actual.

El Concili Provincial Tarraconense

A Catalunya va tenir un gran relleu la celebració del Concili Provincial Tarraconense (1995) que volia consolidar l'esforç fet després del Concili Vaticà II i donar respostes a la realitat de la Catalunya d'avui d'una forma col·lectiva i interdiocesana. En algunes de les seves resolucions es valora el treball fet per la Pastoral Obrera i pels moviments d'Acció Catòlica, i s'indica la necessitat de recolzament en persones i medis per tal de potenciar eficaçment aquestes realitats.

En concret es pot citar la resolució n. 29 que diu: "El Concili Provincial Tarraconense encomana a l'Equip Interdiocesà de Responsables de l'Apostolat Seglar i Laical la tasca de: a) Potenciar els moviments d'Acció Catòlica, d'infants, de joves i d'adults, en la seva doble modalitat general i especialitzada (obrera, rural, universitària, professional, de la tercera edat, etc.), d'acord amb les notes que la defineixen: assumpció com a pròpia de la finalitat apostòlica de l'Església, direcció exercida pels seglars, l'organització com a element significatiu i eficaç, en comunió orgànica amb el ministeri pastoral del bisbe".

Resta pendent, però, l'aplicació de la Proposta d'Apostolat Seglar Associat de Catalunya preparada per l'Equip Interdiocesà de delegats d'Apostolat Seglar i aprovada el febrer del 2002 per la Conferència Episcopal Tarraconense, que definia la necessitat de la creació del Consell Català de la Federació de Moviments d'Acció Catòlica per tal de coordinar i donar cobertura a la realitat diversa de l'Acció Catòlica de Catalunya.

La situació actual

La darrera etapa de l'ACO s'ha caracteritzat per un procés d'expansió a diverses diòcesis, primer a l'interior de Catalunya, a Vic, Lleida i Girona, a finals del segle xx; després, en un segon moment, a les diòcesis de Madrid, Còrdova i Bilbao. Aquest creixement ha enriquit considerablement la realitat del nostre moviment, alhora que ha plantejat situacions noves a les quals caldrà donar resposta.

Es veu molt important la coordinació de l'ACO amb els altres moviments a l'interior de cada diòcesi allà on sigui possible i es cregui convenient, alhora que es veu important treballar per un reconeixement de l'aportació pròpia de l'ACO en les realitats interdiocesanes catalanes i del conjunt d'Espanya.

La realització del Consell Executiu del Moviment Mundial de Treballadors Cristians (MMTC) i de l'Assemblea del Moviment de Treballadors Cristians d'Europa (MTCE) que es farà a Barcelona pel maig, ha de ser viscut com una oportunitat de servei i acollida de l'ACO respecte als nostres moviments germans d'Europa i del món.